

1. Kolik států je sdruženo v Radě Evropy a kolik států je členy Evropské unie?

Rada Evropy (RE) je mezivládní organizace sdružující v současné době 47 zemí. RE je samostatná instituce, která vznikla na ochranu lidských práv. Evropská unie (EU) je politická a ekonomická unie, kterou od posledního rozšíření 1. 7. 2013 tvoří 28 evropských států.

2. Co je osobní údaj? Na jaká zpracování osobních údajů se neaplikuje zákon o ochraně osobních údajů?

Osobním údajem se rozumí jakákoliv informace týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů. Subjekt údajů se považuje za určený nebo určitelný, jestliže lze subjekt údajů přímo či nepřímo identifikovat zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků, specifických pro jeho fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu.

Tento zákon se nevztahuje na zpracování osobních údajů, které provádí fyzická osoba výlučně pro osobní potřebu.

Tento zákon se nevztahuje na nahodilé shromažďování osobních údajů, pokud tyto údaje nejsou dále zpracovávány.

Osobní údaj je jakákoliv informace o fyzické osobě. Zákon OOÚ se neaplikuje na čistě soukromé účely, nahodilé shromažďování, bez systematického opakování (poznačím si v prodejně adresu zákazníka).

3. Jaký je rozdíl mezi ústavním zákonem, zákonem a podzákonným předpisem?

Ústavní zákon je právní předpis nejvyšší právní síly, který mění nebo doplňuje ústavu. Ústavním zákonem je v českém právním systému i sama Ústava.

Zákon je obecně závazný právní předpis přijatý zákonodárným sborem (parlamentem). Pokud jde o právní sílu, jsou zákony nadřazeny podzákonným předpisům (vyhláškám a nařízením), avšak podřízen Ústavě a ústavním zákonům a jim naroveň postaveným mezinárodním smlouvám.

ÚZ je nejvyšší právní síla, nic s ním nesmí být v rozporu. Zákony jsou přijaté parlamentem a podepsané prezidentem. Podzákonné předpisy jsou vyhlášky a nařízení (nutnost zmocnění v zákoně).

4. Co obsahuje článek č. 8 Evropské úmluvy o lidských právech? V kterém roce byla tato úmluva přijata?

Kdy byla přijata Úmluva Rady Evropy č. 108? Vyjmenujte některé evropské předpisy vztahující se na ochranu osobních dat obecně.

Článek 8: Právo na respektování soukromého a rodinného života

Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, ochrany pořádku a předcházení zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv svobod jiných.

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, zkráceně Evropská úmluva o lidských právech, je nejdůležitější lidskoprávní úmluvou sjednanou v rámci Rady Evropy a základem regionální mezinárodní ochrany lidských práv v Evropě. Byla podepsána v Římě dne 4. listopadu 1950.

Úmluva Rady Evropy na ochranu osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat (č. 108) byla sjednána dne 28. ledna 1981 ve Štrasburku.

Evropská ochrana osobních údajů:

- Úmluva o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat
- Dodatkový protokol k Úmluvě o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/31/ES ze dne 8. června 2000, o určitých aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodního styku v rámci vnitřního trhu
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/31/ES ze dne 12. července 2002, o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací
- Nařízení Komise (EU) č. 611/2013 ze dne 24. června 2013 o opatřeních vztahujících se na oznámení o narušení bezpečnosti osobních údajů podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES o soukromí a elektronických komunikacích.
- Rámcové rozhodnutí Rady 2008/977/SVV ze dne 27. listopadu 2008, o ochraně osobních údajů zpracovávaných v rámci policejní a justiční spolupráce v trestních věcech
- Doporučení Komise 2009/387/ES ze dne 12. května 2009, o zavedení zásad ochrany soukromí a údajů v aplikacích podporovaných identifikací na základě rádiové frekvence

Evropská úmluva byla přijata roku 1950. Každý má právo na soukromí a korespondenci. Obdoba v Listině. Spory se posuzují ve Štrasburku.

Evropské předpisy: Úmluva 108 (1981), unijní předpisy/směrnice 95/46 (1995). Směrnice se musí transponovat do legislativy => zákon č. 101/2000 Sb.

5. Který právní předpis České republiky upravuje ochranu osobních údajů? Kdy byla přijata Úmluva Rady Evropy č. 108?

Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů

Souhlas s podpisem Úmluvy Rady Evropy č. 108 dal předseda vlády M. Zeman 29. listopadu 1999. Pro Českou republiku nabyla Úmluva účinnosti dne 1. listopadu 2001. Dodatkový protokol k Úmluvě pro ČR nabyl účinnosti dne 1. července 2004.

Zákon č. 101/2000 Sb. + Listina, Úmluva na ochranu s ohledem na automatické zpracování údajů (1981).

6. Jaký je rozdíl mezi identifikací a identifikovatelností jednotlivce? Kdy je údaj možno považovat za anonymní?

Identifikovatelnou osobou se rozumí osoba, kterou lze přímo či nepřímo identifikovat, zejména s odkazem na identifikační číslo nebo na jeden či více zvláštních prvků její fyzické, fyziologické, psychické, ekonomické, kulturní nebo sociální identity,

Anonymním údajem se rozumí takový údaj, který buď v původním tvaru, nebo po provedeném zpracování nelze vztáhnout k určenému nebo určitelnému subjektu údajů (fyzické osobě).

Určenost (přímé určení konkrétními údaji) × určitelnost (proces nepřímé identifikace).

Údaj je anonymní, pokud neexistuje žádný způsob, jak údaj přiřadit k fyzické osobě.

7. Co je identifikace a co je autentizace? Co je „nepřímá identifikace“?

Identifikace je zjišťování totožnosti, ztotožnění se s někým

Autentizace je proces ověření proklamované identity subjektu.

Nejsou známé přímé identifikátory, ale máme takové informace, které jedince identifikují (př. silně nemocný jedinec na malé vsi)

Identifikace = rozhodnutí o pravdivosti, jednoznačné určení jedince

Autentizace = ověření proklamované identity

Nepřímá identifikace = údaje nám umožní určit jedince i bez přímé identifikace

8. Jaké jsou nejznámější osobní údaje, pomocí nichž lze osobu identifikovat? Jaký je rozdíl mezi identifikací „přímou“ a „nepřímou“?

Rodné číslo, jméno, příjmení, adresa bydliště, datum a místo narození, telefonní číslo.

Přímá identifikace identifikuje jedince globálně, nepřímá ho identifikuje bez přímých identifikátorů, pomocí znalostí, které vyloučí ostatní osoby.

Jméno, příjmení, datum narození, adresa.

9. Kdo je správce údajů a kdo je zpracovatel údajů? Jaké úkoly plní zpracovatel?

Správce se rozumí každý subjekt, který určuje účel a prostředky zpracování osobních údajů, provádí zpracování a odpovídá za něj. Zpracováním osobních údajů může správce zmocnit nebo pověřit zpracovatele, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak.

Zpracovatelem se rozumí každý subjekt, který na základě zvláštního zákona nebo pověření správcem zpracovává osobní údaje podle tohoto zákona.

Správce = hlavní osoba zodpovídající za dodržování zákona. Určuje účel zpracování a prostředky zpracování. Zpracovatel = pomocník správce, má písemnou smlouvu se správcem, provádí pouze takové úkony, jaké mu určí správce. Nemůže údaje použít pro své/jiné (marketingové) účely. Jen ve prospěch správce dle smlouvy.

10. Vyjmenujte některé povinnosti, které zákon o ochraně osobních údajů stanoví správci osobních údajů?

Správce je povinen

- a) stanovit účel, k němuž mají být osobní údaje zpracovány,
- b) stanovit prostředky a způsob zpracování osobních údajů,
- c) zpracovat pouze přesné osobní údaje, které získal v souladu s tímto zákonem,
- d) shromažďovat osobní údaje odpovídající pouze stanovenému účelu a v rozsahu nezbytném pro naplnění stanoveného účelu,
- e) uchovávat osobní údaje pouze po dobu, která je nezbytná k účelu jejich zpracování
- f) zpracovávat osobní údaje pouze v souladu s účelem, k němuž byly shromážděny,
- g) shromažďovat osobní údaje pouze otevřeně; je vyloučeno shromažďovat údaje pod záminkou jiného účelu nebo jiné činnosti,
- h) nesdružovat osobní údaje, které byly získány k rozdílným účelům.

Správce musí stanovit účel a prostředky zpracování, odpovídá za legitimitu zpracování.

11. Co jsou to tzv. citlivé osobní údaje? Čím se vyznačují a proč jsou „citlivé“?

Citlivým údajem se rozumí osobní údaj vypovídající o národnostním, rasovém nebo etnickém původu, politických postojích, členství v odborových organizacích, náboženství a filozofickém přesvědčení, odsouzení za trestný čin, zdravotním stavu a sexuálním životě subjektu a genetický údaj subjektu; citlivým údajem je také biometrický údaj, který umožňuje přímou identifikaci nebo autentizaci údajů.

Zvláště závažný zásah do soukromí při neodborném zpracování. Rasa, národnost, politické názory, náboženské vyznání, zdravotní stav, biometrické a genetické údaje. Při úniku informací může být člověk diskriminován, dehonestován.

12. Proč je nutno osobní údaje chránit? Jakou úlohu v ochraně soukromí plní osvětová činnost?

Krádež identity – vydávám se za někoho jiného (CV v Internetu)

Součást ochrany soukromí. Nechci přijít o své soukromí.

13. Jakou úlohu má při zpracování osobních údajů souhlas subjektu údajů (jednotlivce)? Čím se vyznačuje „informovaný souhlas“ a čím „výslovný souhlas“?

Souhlasem subjektu se rozumí svobodný a vědomý projev vůle subjektu, jehož obsahem je svolení subjektu se zpracováním osobních údajů.

Citlivé údaje je možné zpracovávat, jen jestliže subjekt dal ke zpracování výslovný souhlas. Subjekt údajů musí být při udělení souhlasu informován o tom, pro jaký účel zpracování a k jakým osobním údajům je souhlas dáván, jakému správci a na jaké období. Existenci souhlasu subjektu se zpracováním osobních údajů musí být správce schopen prokázat po celou dobu zpracování.

Nástroj legitimacy zpracování. Souhlas je svobodné rozhodnutí bez donucení, nutný dostatek informací pro rozhodnutí, lze ho jedincem odvolat.

Informovaný souhlas = jedinec má dostatek informací o okolnostech, k čemu mají informace sloužit, nic není zamlčeno (souhlas ve zdravotnictví- aspekty a rizika daného zákroku).

Výslovný souhlas = pro citlivé údaje, musí být zahrnuto co (RČ) a pro jaké účely budou zpracovány.

Prokazatelnost souhlasu, souhlas uchovávat, formy souhlasu - papírová, elektronická, (ústní)

14. Které z moderních technologií mohou narušovat soukromí jednotlivců, a jak? (příklad). Co jsou biometrické údaje?

GPS (SMS na základě GPS lokátorů v odpadkových koších v Londýně), bezpečnostní kamerové systémy, Cookies, Google služby (tel. číslo, sken Wi-Fi AP, fotky zahrad)

Biometrické údaje jsou taková jedinečná specifika, kterými disponuje každý člověk a která umožňují jeho jasnou identifikaci. K biometrickým údajům patří digitální snímek obličeje, otisk prstu a otisk oční sítnice, duhovky, DNA, mapa žil na dlani...

Mobilní telefony, PC, RFID, kamery.

15. Co je „povinnost mlčenlivosti“, kdo (co) ji ukládá, jaké jsou důsledky porušení této povinnosti?

Zaměstnanci správce nebo zpracovatele, jiné fyzické osoby, které zpracovávají osobní údaje na základě smlouvy se správcem nebo zpracovatelem, a další osoby, které v rámci plnění zákonem stanovených oprávnění a povinností přicházejí do styku s osobními údaji u správce nebo zpracovatele, jsou povinni zachovávat mlčenlivost o osobních údajích a o bezpečnostních opatřeních, jejichž zveřejnění by ohrozilo zabezpečení osobních údajů. Povinnost mlčenlivosti trvá o po skončení zaměstnání nebo příslušných prací.

Fyzické osobě, která se dopustí přestupku tím, že poruší povinnost mlčenlivosti lze uložit pokutu do výše 100 000 Kč.

Povinnost mlčet o údajích, ukládá ji zákon č. 101/2000 Sb. Porušení zákona má rozmanité následky: napomenutí, sankce, trestně právní následky (banka)

16. Co jsou „anonymní údaje“? Kdy lze soubor údajů považovat za anonymní?

Anonymním údajem se rozumí takový údaj, který buď v původním tvaru nebo po provedeném zpracování nelze vztáhnout k určenému nebo určitelnému subjektu údajů.

Soubor údajů je anonymní, pokud neobsahuje ani data pro nepřímou identifikaci. Informace nelze přiřadit ke konkrétní osobě.

17. Jaké jsou zásady k používání rodného čísla? Jaká je konstrukce RČ?

Rodné číslo je považováno za osobní údaj a na nakládání s ním se vztahují omezení daná zákonem na ochranu osobních údajů.

Celé rodné číslo musí být dělitelné 11 beze zbytku (modulo 11).

Rok, měsíc (pohlaví + 50), den, pořadové číslo (v rámci dne a místa narození, modulo 11)

Zákon 133/2000, RČ mohou bez souhlasu používat státní orgány, instituce, kde to stanoví zákon + když majitel vysloví souhlas

18. V nové legislativě o ochraně osobních údajů EU je navrhována nová povinnost pro některé správce údajů – jmenovat inspektora osobních údajů. Vyjmenujte některé z úkolů tohoto inspektora.

Inspektor ochrany údajů odpovídá za dodržování zásad OOÚ, Měl by kontrolovat, spolurozhodovat, odsouhlasit zpracování, je kontaktní osobou pro zpracování údajů, oznamovat konflikty s OOÚ, nezávislý.

Jeho úkoly mohou být: proškolit zaměstnance, zřídit interní pravidla, aby něco neuniklo.

19. Jak je nutno chápat princip „Ochrana údajů již od návrhu“ (Privacy by Design)?

Vyplývá z názvu. Součástí jakéhokoliv systému pro zpracování osobních informací, stanoveny dopady a pravidla, aby nedocházelo k zásahu do soukromí již od prvních momentů, kdy se rozhoduje o systému.

20. Co znamená princip „Posuzování dopadu na soukromí“ (Privacy Impact Assessment)?

Provádí se v průběhu/po úpravách = audit systému pravidelný (=>dodržují se zásady OOÚ). Má to na starosti inspektor.

21. Zvláštní pozornost věnuje nová legislativa ochraně osobních údajů dětí. Proč?

Dítě do 13 let věku včetně. Ohrožená skupina. Ovládají PC a smartphony, ale nedokáží odhadnout rizika možného zásahu do soukromí. Na FCB píší o rodině, poskytují informace kriminálním skupinám (celá rodina jede na tři týdny na dovolenou). Nevítí se do potřeb ochrany soukromí.

Doplňující otázky

D1 Jsou lidská práva problémem teprve od 20. století?

Nikoli. Již od pradávna (otrokářství).

D2 Jaké důsledky pro lidská práva přinesla 2. světová válka?

Hrůzy prováděné na lidech za 2. sv. v. měly za následek vznik organizací a předpisů chránících lidská práva a svobody.

D3 Kdy byla přijata Všeobecná deklarace lidských práv?

Všeobecná deklarace lidských práv byla schválena Valným shromážděním Organizace spojených národů 10. prosince 1948.

D4 Který článek Deklarace zaručuje právo na soukromí?

Článek 12: Nikdo nesmí být vystaven svévolnému zasahování do soukromého života, do rodiny, domova nebo korespondence, ani útokům na svou čest a pověst.

D5 Platí Evropská úmluva o lidských právech také pro Českou republiku?

Ano. Československo bylo roku 1992 vůbec prvním státem střední a východní Evropy, který se stal stranou Úmluvy (úmluva byla ratifikována 18. března 1992 a publikována pod č. 209/1992 Sb.).

D6 Kde sídlí Evropský soud pro lidská práva a podle kterého článku Úmluvy o lidských právech posuzuje Evropský soud pro lidská práva ochranu soukromého a rodinného života?

Evropský soud pro lidská práva (ESLP) se sídlem ve Štrasburku byl zřízen roku 1959 k projednávání porušení Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Článek 8: Právo na respektování soukromého a rodinného života

D7 Co bylo podnětem k přijetí Úmluvy Rady Evropy ETS 108?

Analýza zda Úmluva z roku 1950 je dostatečná při užívání moderních technologií=> nedostatečná=> vypracování nové Úmluvy č. 108

D8 Jaké hlavní principy ochrany dat Úmluva ETS 108 stanovila?

D9 Jak dlouho smí být osobní údaje uchovávány?

Osobní údaje smí být uchovávány pouze po dobu, která je nezbytně nutná pro naplnění účelu jejich zpracování.

D10 V kterém roce byla přijata Ústava České republiky?

Ústava České republiky je základní zákon České republiky. Byl přijat jako ústavní zákon Českou národní radou 16. prosince 1992 a publikován v české Sbírce zákonů pod č. 1/1993 Sb.

D11 Co je Listina základních práv a svobod?

Listina je součástí ústavního pořádku ČR. Základní práva a svobody obsažené v Listině v zásadě vyjadřují vztah mezi státem a občanem. Práv a svobod zakotvených v Listině se zpravidla může domáhat každý, jen některá práva a svobody jsou vázané na státní občanství. Obsah Listiny vychází z principů právního státu – ze svrchovanosti práva a zásady možnosti zásahů státní moci do svobod jednotlivce jen na základě a v mezích zákona. Pro všechna základní práva a svobody platí, že jsou nezadatelná, nezcizitelná, nepromlčitelná a nezrušitelná a že jsou pod ochranou soudní moci.

D12 Který článek Listiny zaručuje ochranu osobních údajů?

D13 Vyjmenujte některé osobní údaje zpracovávané ve zdravotnické dokumentaci pacienta?

Jméno, příjmení, datum a místo narození, rodné číslo, adresa trvalého bydliště, zdravotní stav, zdravotní pojišťovna.

D14 Umíte vyjmenovat některé citlivé osobní údaje?

Citlivé osobní údaje vypovídají o národnostním, rasovém nebo etnickém původu, členství v odborových organizacích, odsouzení za trestný čin, sexuální životě, genetickém údaji, politických postojích, náboženství a filosofickém přesvědčení, zdravotním stavu nebo biometrickém údaji.

D15 Je možné poskytovat osobní údaje o nemocných telefonem?

Ne, toto není možné.

Otevřeně posílat osobní informace může být rizikové. Je potřeba užívat kryptografie a šifrování.

D16 V kterém roce byl přijat zákon o ochraně osobních údajů?

Zákon byl přijat v roce 2000.

D17 Jaký je rozdíl mezi identifikačním údajem a údajem anonymním?

Identifikační údaj lze přiřadit k fyzické osobě, anonymní nikoli.

D18 Jakým způsobem lze provést anonymizaci výzkumného souboru?

Záleží na datech. Je potřeba odstranit údaje, které by mohly vést k přiřazení ke konkrétnímu jedinci.